

॥चतुर्थः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः॥

बृहस्पतिरकामयत् श्रन्मे देवा दधीरन्गच्छेयं पुरोधामिति स
एतं चतुर्विंशतिरात्रमपश्यत्तमाहरत्तेनायजत् ततो वै तस्मै श्रद्धेवा
अदधतागच्छत्पुरोधां य एवं विद्वांसश्चतुर्विंशतिरात्रमासते
श्रद्धेभ्यो मनुष्या दधते गच्छन्ति पुरोधां ज्योतिर्गौरायुरिति त्र्यहा
भवन्तीयं वाव ज्योतिरन्तरिक्षं गौरसावायुः (१)

इमानेव लोकानभ्यारोहन्त्यभिपूर्वं त्र्यहा भवन्त्यभिपूर्वमेव
सुवर्गं लोकमभ्यारोहन्त्यसत्रं वा एतद्यदच्छन्दोमं यच्छन्दोमा
भवन्ति तेन सत्रं देवता एव पृष्ठैरव रुन्धते पशूच्छन्दोमैरोजो वै
वीर्यं पृष्ठानि पशवश्छन्दोमा ओजस्येव वीर्यं पशुषु प्रति तिष्ठन्ति
बृहद्रथन्तराभ्यां यन्तीयं वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव (२)

यन्त्यथो अनयोरेव प्रति तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्याञ्जसायनी
स्रुती ताभ्यामेव सुवर्गं लोकं यन्ति चतुर्विंशतिरात्रो भवति
चतुर्विंशतिरर्धमासाः संवत्सरः संवत्सरः सुवर्गो लोकः संवत्सर
एव सुवर्गे लोके प्रति तिष्ठन्त्यथो चतुर्विंशत्यक्षरा गायत्री
गायत्री ब्रह्मवर्चसङ्गायत्रियैव ब्रह्मवर्चसमव रुन्धतेऽतिरात्रावभितो
भवतो ब्रह्मवर्चसस्य परिगृहीत्यै॥ (३)

यथा वै मनुष्या एवं देवा अग्रं आसन्तेऽकामयन्तावर्तिम्पाप्मानं
 दैवीः सः सदं गच्छेमेति त एतं चतुर्विंशतिरात्रमपश्यन्तमाहरन्तेना
 ततो वै तेऽवर्तिम्पाप्मानं मृत्युमपहत्य दैवीः सः सदमगच्छन्
 य एवं विद्वांसश्चतुर्विंशतिरात्रमासतेऽवर्तिमेव पाप्मानमपहत्य
 श्रियं गच्छन्ति श्रीरहि मनुष्यस्य (४)

दैवी सः सञ्ज्योतिरतिरात्रो भवति सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै
 पृष्ठ्यः षडहो भवति षड्वा ऋतवः संवत्सरस्तम्मासा
 अर्धमासा ऋतवः प्रविश्य दैवीः सः सदमगच्छन् य एवं
 विद्वांसश्चतुर्विंशतिरात्रमासते संवत्सरमेव प्रविश्य वस्यसीः
 सः सदं गच्छन्ति त्रयस्त्रयस्त्रिंशा अवस्ताद्भवन्ति त्रयस्त्रयस्त्रिंशाः
 परस्ताद्भवन्ति त्रयस्त्रयस्त्रिंशैरेवोभयतोऽवर्तिम्पाप्मानमपहत्य दैवीः
 सः सदममध्यतः (५)

गच्छन्ति पृष्ठानि हि दैवी सः सञ्जामि वा एतत्कुर्वन्ति
 यत्रयस्त्रयस्त्रिंशा अन्वञ्चो मध्येऽनिरुक्तो भवति तेनाजाम्यूर्ध्वानि
 पृष्ठानि भवन्त्यूर्ध्वाश्छन्दोमा उभाभ्याः रूपाभ्याः सुवर्गं लोकं
 यन्त्यसत्रं वा एतद्यदछन्दोमं यच्छन्दोमा भवन्ति तेन सत्रं देवता
 एव पृष्ठैरव रुन्धते पशूञ्छन्दोमैरोजो वै वीर्यं पृष्ठानि पशवः (६)

छन्दोमा ओजस्येव वीर्यं पशुषु प्रति तिष्ठन्ति त्रयस्त्रयस्त्रिंशा
 अवस्ताद्भवन्ति त्रयस्त्रयस्त्रिंशाः परस्तान्मध्ये पृष्ठान्युरो वै

त्रयस्त्रिंश आत्मा पृष्ठान्यात्मन एव तद्यजमानाः शर्म नहन्ते-
 ऽनात्यै बृहद्रथन्तराभ्यां यन्तीयं वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव
 यन्त्यथो अनयोरेव प्रति तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्याञ्जसायनी स्मृती
 ताभ्यामेव (७)

सुवर्गं लोकं यन्ति पराञ्चो वा एते सुवर्गं लोकमभ्यारोहन्ति
 ये पराचीनानि पृष्ठान्युपयन्ति प्रत्यङ्महो भवति प्रत्यवरूढ्या अथो
 प्रतिष्ठित्या उभयोर्लोकयोर्ऋद्धोत्तिष्ठन्ति त्रिवृतोऽधि त्रिवृतमुप
 यन्ति स्तोमानां सम्पत्त्यै प्रभवाय ज्योतिरग्निष्टोमो भवत्ययं
 वाव स क्षयोऽस्मादेव तेन क्षयान्न यन्ति चतुर्विंशतिरात्रो भवति
 चतुर्विंशतिरर्धमासाः संवत्सरः संवत्सरः सुवर्गो लोकः संवत्सर
 एव सुवर्गे लोके प्रति तिष्ठन्त्यथो चतुर्विंशत्यक्षरा गायत्री
 गायत्री ब्रह्मवर्चसङ्गायत्रियैव ब्रह्मवर्चसमव रुन्धतेऽतिरात्रावभितो
 भवतो ब्रह्मवर्चसस्य परिगृहीत्यै॥ (८)

मुनुष्यस्य मध्यतः पशवस्ताभ्यामेव संवत्सरश्चतुर्विंशतिश्च॥ [२]

ऋक्षा वा इयमलोमकासीत्साकामयतौषधीभिर्वनस्पतिभिः प्र
 जायेयेति सैतास्त्रिंशतं रात्रीरपश्यत्ततो वा इयमौषधीभिर्वनस्पतिभिः
 प्राजायत ये प्रजाकामाः पशुकामाः स्युस्त एता आसीरन्त्रैव
 जायन्ते प्रजया पशुभिरियं वा अक्षुध्यत्सैतां विराजमपश्यत्तामात्मन्धि

वनस्पतीन्प्रजां पशून्तेनावर्धत सा जेमानम्महिमानमगच्छद्य
 एवं विद्वांस एता आसते विराजमेवात्मन्धित्वाऽन्नाद्यमव रुन्धते

वर्धन्ते प्रजयां पशुभिर्जमानम्महिमानं गच्छन्ति ज्योतिरतिरात्रो
भवति सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै पृष्ठ्यः षडहो भवति षड्वा ऋतवः
षट्पृष्ठानि पृष्ठैरेवतूनन्वारोहन्त्यृतुभिः संवत्सरन्ते संवत्सर एव (१०)

प्रति तिष्ठन्ति त्रयस्त्रिंशत्त्रयस्त्रिंशमुप यन्ति यज्ञस्य
सन्तत्या अथो प्रजापतिर्वै त्रयस्त्रिंशः प्रजापतिमेवा रभन्ते
प्रतिष्ठित्यै त्रिणवो भवति विजित्या एकविंशो भवति प्रतिष्ठित्या
अथो रुचमेवात्मन्दधते त्रिवृदग्निष्टुद्धवति पाप्मानमेव तेन
निर्दहन्तेऽथो तेजो वै त्रिवृत्तेज एवात्मन्दधते पञ्चदश इन्द्रस्तोमो
भवतीन्द्रियमेवाव (११)

रुन्धते सप्तदशो भवत्यन्नाद्यस्यावरुद्धा अथो प्रैव तेन जायन्त
एकविंशो भवति प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवात्मन्दधते चतुर्विंशो
भवति चतुर्विंशतिरर्धमासाः संवत्सरः संवत्सरः सुवर्गो लोकः
संवत्सर एव सुवर्गं लोके प्रति तिष्ठन्त्यथो एष वै विषूवान् विषूवन्तो
भवन्ति य एवं विद्वांस एता आसते चतुर्विंशत्पृष्ठान्युप यन्ति
संवत्सर एव प्रतिष्ठाय (१२)

देवता अभ्यारोहन्ति त्रयस्त्रिंशत्त्रयस्त्रिंशमुप यन्ति
त्रयस्त्रिंशद्वै देवता देवतास्वेव प्रति तिष्ठन्ति त्रिणवो भवतीमे वै
लोकास्त्रिणव एष्वेव लोकेषु प्रति तिष्ठन्ति द्वावेकविंशौ भवतः
प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवात्मन्दधते बहवः षोडशिनो भवन्ति
तस्माद्बहवः प्रजासु वृषाणो यदेते स्तोमा व्यतिषक्ता भवन्ति

तस्मादियमोषधीभिर्वनस्पतिभिर्व्यतिषक्ता (१३)

व्यतिषज्यन्ते प्रजयां पशुभिर्य एवं विद्वांस एता आसते-
ऽक्लृप्ता वा एते सुवर्गं लोकं यन्त्युच्चावचान् हि स्तोमानुपयन्ति
यदेत ऊर्ध्वाः क्लृप्ताः स्तोमा भवन्ति क्लृप्ता एव सुवर्गं लोकं
यन्त्युभयोरेभ्यो लोकयोः कल्पते त्रिंशदेतास्त्रिंशदक्षरा विराडन्न
विराड्विराजैवान्नाद्यमव रुन्धतेऽतिरात्रावभितो भवतोऽन्नाद्यस्य
परिगृहीत्यै॥ (१४)

ओषधीः संवत्सर एवाव प्रतिष्ठाय व्यतिषक्तैकान्नपञ्चाशच्च॥ [३]

प्रजापतिः सुवर्गं लोकमैतं देवा येनयेन छन्दसानु
प्रायुञ्जत तेन नाप्नुवन्त एता द्वात्रिंशत् रात्रीरपश्यन्
द्वात्रिंशदक्षरानुष्टुगानुष्टुभः प्रजापतिः स्वेनैव छन्दसा प्रजा-
पतिमात्वाभ्यारुह्य सुवर्गं लोकमायन् य एवं विद्वांस एता
आसते द्वात्रिंशदेता द्वात्रिंशदक्षरानुष्टुगानुष्टुभः प्रजापतिः
स्वेनैव छन्दसा प्रजापतिमात्वा श्रियं गच्छन्ति (१५)

श्रीरहि मनुष्यस्य सुवर्गो लोको द्वात्रिंशदेता द्वात्रिंशदक्षरानुष्टु
वाचमाप्नुवन्ति सर्वे वाचो वदितारो भवन्ति सर्वे हि
श्रियं गच्छन्ति ज्योतिर्गौरायुरिति त्र्यहा भवन्तीयं वाव
ज्योतिरन्तरिक्षं गौरसावायुरिमानेव लोकानभ्यारोहन्त्यभिपूर्वं
त्र्यहा भवन्त्यभिपूर्वमेव सुवर्गं लोकमभ्यारोहन्ति बृहद्रथन्तराभ्यां

यन्ति (१६)

इयं वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव यन्त्यथो अनयोरेव
प्रति तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्याञ्जसायनी स्मृती ताभ्यामेव सुवर्गं
लोकं यन्ति पराञ्चो वा एते सुवर्गं लोकमभ्यारोहन्ति ये
पराचस्यहानुपयन्ति प्रत्यङ्महो भवति प्रत्यवरूढ्या अथो
प्रतिष्ठित्या उभयोर्लोकयोर्ऋद्धोत्तिष्ठन्ति द्वात्रिंशदेतास्तासां
यास्त्रिंशत्रिंशदक्षरा विराडन्नं विराड्विराजैवान्नाद्यमव रुन्धते
ये द्वे अहोरात्रे एव ते उभाभ्यां रूपाभ्यां सुवर्गं लोकं
यन्त्यतिरात्रावभितो भवतः परिगृहीत्यै॥ (१७)

गच्छन्ति यन्ति त्रिंशदक्षरा द्वाविंशतिश्च॥ [४]

द्वे वाव देवसूत्रे द्वादशाहश्चैव त्रयस्त्रिंशदहश्च य एवं
विद्वांसंस्त्रयस्त्रिंशदहमासंते साक्षादेव देवता अभ्यारोहन्ति
यथा खलु वै श्रेयान्भ्यारूढः कामयते तथा करोति
यद्यवविध्यति पापीयान्भवति यदि नावविध्यति सदृड्य
एवं विद्वांसंस्त्रयस्त्रिंशदहमासंते वि पाप्मना भ्रातृव्येणा
वर्तन्तेऽहर्भाजो वा एता देवा अग्र आहरन् (१८)

अहरेकोऽभजताहरेकस्ताभिर्वै ते प्रबाहुगार्ध्वन् य एवं
विद्वांसंस्त्रयस्त्रिंशदहमासंते सर्व एव प्रबाहुगृध्रवन्ति सर्वे
ग्रामणीयं प्राप्नुवन्ति पश्चाहा भवन्ति पश्च वा ऋतवः संवत्सर
ऋतुष्वेव संवत्सरे प्रति तिष्ठन्त्यथो पञ्चाक्षरा पङ्क्तिः पाङ्क्तो

य॒ज्ञ य॒ज्ञमे॒वाव॑ रु॒न्धते॒ त्री॒ण्यां॑श्चि॒नानि॑ भवन्ति॒ त्रयं॑ इ॒मे लो॒का
एषु॑ (१९)

ए॒व लो॒केषु॑ प्र॒ति तिष्ठ॑न्त्यथो॒ त्रीणि॑ वै य॒ज्ञस्यै॑न्द्रि॒याणि॑
तान्ये॒वाव॑ रु॒न्धते॒ विश्व॑जि॒द्धं व॒त्यन्नाद्य॑स्याव॒रुद्धौ॑ सर्व॑पृष्ठो भवति॒
सर्व॑स्या॒भिजि॑त्यै॒ वाग्वै॑ द्वा॒दशा॒हो यत्पु॑रस्ता॒द्द्वाद॑शा॒हमु॑पे॒युरना॑प्तां
वाच॒मुपे॑युरु॒प॒दासु॑कैषां॒ वाग्स्या॑दु॒परि॑ष्ठाद्द्वाद॑शा॒हमु॑प॒ यन्त्या॑प्तामे॒व
वाच॒मुप॑ यन्ति॒ तस्मा॑दु॒परि॑ष्ठाद्वा॒चा व॑दामोऽवा॒न्तर॑म् (२०)

वै द॑शरा॒त्रेण॑ प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा अ॑सृजत् यद॑शरा॒त्रो
भव॑ति प्र॒जा ए॒व तद्य॑ज॒मानाः॑ सृजन्त ए॒ताः ह॒ वा
उ॑दङ्कः शौ॒ल्बाय॑नः स॒त्रस्य॑र्द्धिमुवाच यद॑शरा॒त्रो यद॑शरा॒त्रो
भव॑ति स॒त्रस्य॑र्द्ध्या अथो॒ यदे॒व पूर्वे॑ष्वहःसु॒ विलो॑म क्रि॒यते॒
तस्यै॒वैषा॑ शा॒न्तिर्द्वि॑नी॒का वा ए॒ता रा॒त्रयो॑ यज॑माना
विश्व॑जि॒त्स॒हाति॑रा॒त्रेण॑ पूर्वाः षोड॑श स॒हाति॑रा॒त्रेणोत्तराः॑ षोड॑श
य ए॒वं वि॒द्वाः स॑स्रयस्त्रि॑श॒द॒हमा॑सत् ऐ॒षां द्वि॑नी॒का प्र॒जा
जा॑यतेऽति॒रा॒त्राव॑भि॒तो भव॑तः परि॑गृहीत्यै॥ (२१)

अ॒ह॒र॒त्रे॒ष्व॒वा॒न्तर॑ः षोड॑श स॒ह स॒प्तद॑श च॥ ————— [५]

आ॒दि॒त्या अ॑कामयन्त सु॒वर्गं॑ लो॒कमि॑या॒मेति॑ ते
सु॒वर्गं॑ लो॒कं न॑ प्राजा॒न॒त्र सु॒वर्गं॑ लो॒कमा॑यन्त ए॒तः
ष॑ट्त्रि॑श॒द्रा॒त्रम॑पश्यन्तमा॒हर॑न्तेना॒यज॑न्त॒ ततो॑ वै ते सु॒वर्गं॑

लो॒कम्प्रा॒जान॑न्त्सुव॒र्गं लो॒कमा॑यन् य एवं वि॒द्वाँसः
षट्त्रिं॑शद्रा॒त्रमा॑सते सुव॒र्गमे॒व लो॒कम्प्रा॒जान॑न्ति सुव॒र्गं लो॒कं य॑न्ति
ज्योति॑रतिरा॒त्रः (२२)

भ॒वति॑ ज्योति॑रे॒व पु॒रस्ता॑द्वधते सुव॒र्गस्य॑ लो॒कस्यानु॑ख्यात्यै
षड॒हा भ॑वन्ति षड्वा ऋ॒तव॑ ऋ॒तुष्वे॒व प्रति॑ तिष्ठन्ति च॒त्वारो॑
भव॑न्ति चत॑स्रो दि॒शो दि॒क्ष्वे॒व प्रति॑ तिष्ठ॒न्त्यस॑त्रं वा ए॒तद्यद॑च्छ॒न्दोमं॑
यच्छ॑न्दो॒मा भ॑वन्ति तेन॑ स॒त्रं दे॒वता॑ ए॒व पृ॒ष्ठैर॑व रुन्धते
प॒शूच्छ॑न्दो॒मैरोजो॑ वै वी॒र्यं॑ पृ॒ष्ठानि॑ प॒शव॑श्छ॒न्दोमा॑ ओज॑स्ये॒व (२३)

वी॒र्यं प॒शुषु॑ प्रति॑ तिष्ठन्ति षट्त्रिं॑शद्रा॒त्रो भ॑वति षट्त्रिं॑शदक्षरा
बृ॒हती॑ बा॒र्हताः॑ प॒शवो॑ बृ॒हत्यै॒व प॒शून॑व रुन्धते बृ॒हती॑
छ॒न्दसा॑ः स्वा॒राज्य॑माश्नुताश्नु॒वते॑ स्वा॒राज्यं॑ य एवं वि॒द्वाँसः
षट्त्रिं॑शद्रा॒त्रमा॑सते सुव॒र्गमे॒व लो॒कं य॑न्त्यतिरा॒त्राव॑भितो भवतः
सुव॒र्गस्य॑ लो॒कस्य॑ परि॑गृहीत्यै॥ (२४)

अतिरा॒त्र ओज॑स्ये॒व षट्त्रिं॑शच्च॥ [६]

वसि॑ष्ठो ह॒तपु॑त्रोऽका॒मय॑त वि॒न्देयं॑ प्र॒जाम॑भि सौ॒दासा॑न्भवे॒यमि॒ति
स ए॒तमे॑कस्मान्नपश्चा॒शम॑पश्य॒त्तमा॑ह॒रत्ते॑नाय॒जत॑ ततो॒ वै सोऽवि॑न्दत
प्र॒जाम॑भि सौ॒दासा॑न्भव॒द्य एवं॑ वि॒द्वाँसः॑ एकस्मान्नपश्चा॒शमा॑सते
वि॒न्दन्ते॑ प्र॒जाम॑भि भ्रात॑रव्यान्भवन्ति त्रय॑स्त्रिवृ॒तोऽग्नि॑ष्टो॒मा भ॑वन्ति
वज्र॑स्यै॒व मुख॑ सः श्य॑न्ति दश॑ पञ्चद॒शा भ॑वन्ति पञ्चद॒शो

वज्रः (२५)

वज्रमेव भ्रातृव्येभ्यः प्र हरन्ति षोडशिमदशममहर्भवति
वज्र एव वीर्यं दधति द्वादश सप्तदशा भवन्त्यन्नाद्यस्यावरुद्धा
अथो प्रैव तैर्जायन्ते पृष्ठ्यः षडहो भवति षड्वा ऋतवः षट्पृष्ठानि
पृष्ठैरेवतूनन्वारोहन्त्यृतुभिः संवत्सरन्ते संवत्सर एव प्रति तिष्ठन्ति
द्वादशैकविंशा भवन्ति प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवात्मन् (२६)

दधते बहवः षोडशिनो भवन्ति विजित्यै षडांश्चिनानि भवन्ति
षड्वा ऋतव ऋतुष्वेव प्रति तिष्ठन्त्यूनातिरिक्ता वा एता रात्रय
ऊनास्तद्यदेकस्यै न पञ्चाशदतिरिक्तास्तद्यद्भूयसीरष्टाचत्वारिंशत
ऊनाच्च खलु वा अतिरिक्ताच्च प्रजापतिः प्राजायत ये
प्रजाकामाः पशुकामाः स्युस्त एता आसीरन्मैव जायन्ते
प्रजया पशुभिर्वैराजो वा एष यज्ञो यदेकस्मान्नपञ्चाशो य
एवं विद्वांस एकास्मान्नपञ्चाशमासते विराजमेव गच्छन्त्यन्नादा
भवन्त्यतिरात्रावभितो भवतोऽन्नाद्यस्य परिगृहीत्यै॥ (२७)

वज्र आत्मन्प्रजया द्वाविंशतिश्च॥ [७]

संवत्सराय दीक्षिष्यमाणा एकाष्टकायां दीक्षेरन्नेषा वै
संवत्सरस्य पत्नी यदेकाष्टकैतस्यां वा एष एताः रात्रि वसति
साक्षादेव संवत्सरमारभ्य दीक्षन्त आर्तं वा एते संवत्सरस्याभि
दीक्षन्ते य एकाष्टकायां दीक्षन्तेऽन्तनामानावृतू भवतो व्यस्तं वा

ए॒ते सं॒वत्स॒रस्या॒भि दी॑क्षन्ते॒ य ए॑काष्ट॒कायां॑ दीक्षन्तेऽन्त॑नामानावृ॒तू
भ॑वतः॒ फल्गु॑नीपूर्णमा॒से दी॑क्षेर॒न्मुखं॑ वा ए॒तत् (२८)

सं॒वत्स॒रस्य॑ यत्फ॒ल्गुनी॑पूर्णमा॒सो मु॑ख॒त ए॒व सं॒वत्स॒रमा॒रभ्य॑
दीक्षन्ते॒ तस्यै॑कै॒व नि॒र्या य॑त्साम्मे॒ध्ये वि॒षूवा॑न्त्सम्प॒द्यते॑
चि॒त्रापूर्ण॑मा॒से दी॑क्षेर॒न्मुखं॑ वा ए॒तत्सं॒वत्स॒रस्य॑ यच्चि॒त्रापूर्ण॑मा॒सो
मु॑ख॒त ए॒व सं॒वत्स॒रमा॒रभ्य॑ दीक्षन्ते॒ तस्य॑ न का च॒न नि॒र्या भ॑वति
चतु॒रहे॑ पु॒रस्ता॑त्पूर्णमा॒स्यै दी॑क्षेर॒न्तेषा॑मेकाष्ट॒कायां॑ ऋ॒यः सम्प॑द्यते
तेनै॒काष्ट॒कां न छु॑म्बद्गुर्वन्ति॒ तेषा॑म् (२९)

पूर्व॒पक्षे॑ सु॒त्या सम्प॑द्यते पूर्व॒पक्ष॑म्मासा॑ अ॒भि सम्प॑द्यन्ते॒ ते
पूर्व॒पक्ष॑ उत्तिष्ठन्ति॒ तानु॑त्तिष्ठ॒त ओष॑धयो॒ वन॒स्पत॑योऽनू॒त्तिष्ठ॑न्ति॒
तान्क॑ल्या॒णी की॒र्तिर॑नू॒त्तिष्ठ॑त्यरा॒त्सुरि॑मे यज॑माना॒ इति॑ तदनु॒ सर्वे॑
राधु॑वन्ति॥ (३०)

ए॒तच्छु॑म्बद्गुर्वन्ति॒ तेषा॑श्चतु॒स्त्रिंशच्च॑॥ [८]

सु॒वर्गं॑ वा ए॒ते लो॒कं य॑न्ति॒ ये स॒त्रमु॑पयन्त्य॒भीन्ध॑त
ए॒व दी॒क्षाभि॑रा॒त्मानं॑ श्रपयन्त॒ उप॑सद्भि॒र्द्वाभ्यां॑ लोमा॒व
द्यन्ति॒ द्वाभ्या॑न्त्वचं॒ द्वाभ्या॑मसृ॒द्वाभ्या॑म्मा॒सं द्वाभ्या॑मस्थि॒
द्वाभ्या॑म्म॒ज्जान॑मा॒त्मद॑क्षिणं॒ वै स॒त्रमा॑त्मानमे॒व दक्षि॑णां नी॒त्वा सु॑वर्गं
लो॒कं य॑न्ति॒ शिखा॑मनु॒ प्र व॑पन्त॒ ऋ॒द्ध्या अथो॑ रघी॒यांसः॑ सु॒वर्गं॑
लो॒कम॑यामेति॥ (३१)

सुवर्गम्पञ्चाशत्॥ [९]

ब्रह्मवादिनो वदन्त्यतिरात्रः परमो यज्ञक्रतूनां कस्मात्तमप्रथममुप
यन्तीत्येतद्वा अग्निष्टोममप्रथममुप यन्त्यथोक्थ्यमथ षोडशिनमथातिरात्र
तानालभ्य परिगृह्य सोममेवैतत्पिबन्त आसते ज्योतिष्टोममप्रथममुप
यन्ति ज्योतिष्टोमो वै स्तोमानाम्मुखम्मुखत एव स्तोमान्प्रयुञ्जते
ते (३२)

सऽस्तुता विराजमभि सम्पद्यन्ते द्वे चर्चावति रिच्येते एकया
गौरतिरिक्त एकयायुरूनः सुवर्गो वै लोको ज्योतिरूर्ग्विराड्वर्गमेव
तेन लोकं यन्ति रथन्तरं दिवा भवति रथन्तरं नक्तमित्याहुर्ब्रह्मवादिनः
केन तदजामीति सौभरं तृतीयसवने ब्रह्मसामम्बृहत्तन्मध्यतो
दधति विधृत्यै तेनाजामि॥ (३३)

त एकात्रपञ्चाशच्च॥ [१०]

ज्योतिष्टोममप्रथममुप यन्त्यस्मिन्नेव तेन लोके प्रति तिष्ठन्ति
गोष्टोमं द्वितीयमुप यन्त्यन्तरिक्ष एव तेन प्रति तिष्ठन्त्यायुष्टोमं
तृतीयमुप यन्त्यमुष्मिन्नेव तेन लोके प्रति तिष्ठन्तीयं वाव
ज्योतिरन्तरिक्षं गौरसावायुर्यदेतान्थस्तोमानुपयन्त्येष्वेव तल्लोकेषु
सत्रिणः प्रतितिष्ठन्तो यन्ति ते सऽस्तुता विराजम् (३४)

अभि सम्पद्यन्ते द्वे चर्चावति रिच्येते एकया गौरतिरिक्त
एकयायुरूनः सुवर्गो वै लोको ज्योतिरूर्ग्विराडूर्जमेवाव रुन्धते ते
न क्षुधार्तिमार्च्छन्त्यक्षौधुका भवन्ति क्षुधसम्बाधा इव हि सत्रिणो-

ऽग्निष्टोमावभितः प्रधी तावुक्थ्या मध्ये नभ्यं तत्तदेतत्परियद्देवचक्रं
यदेतेन (३५)

षडहेन यन्ति देवचक्रमेव समारोहन्त्यरिष्ट्यै ते स्वस्ति
समंश्नुवते षडहेन यन्ति षड्वा ऋतव ऋतुष्वेव प्रति
तिष्ठन्त्युभयतोज्योतिषा यन्त्युभयत एव सुवर्गे लोके प्रतितिष्ठन्तो
यन्ति द्वौ षडहौ भवतस्तानि द्वादशाहानि सम्पद्यन्ते द्वादशो वै
पुरुषो द्वे सक्थ्यौ द्वौ बाहू आत्मा च शिरश्च चत्वार्यङ्गानि स्तनौ
द्वादशौ (३६)

तत्पुरुषमनु पर्यावर्तन्ते त्रयः षडहा भवन्ति तान्यष्टादशाहानि
सम्पद्यन्ते नवान्यानि नवान्यानि नव वै पुरुषे प्राणास्तत्प्राणाननु
पर्यावर्तन्ते चत्वारः षडहा भवन्ति तानि चतुर्विंशतिरहानि
सम्पद्यन्ते चतुर्विंशतिरर्धमासाः संवत्सरस्तथ्संवत्सरमनु
पर्यावर्तन्तेऽप्रतिष्ठितः संवत्सर इति खलु वा आहुर्वर्षीयान्प्रतिष्ठाया
इत्येतावद्वै संवत्सरस्य ब्राह्मणं यावन्मासो मासिमास्येव
प्रतितिष्ठन्तो यन्ति॥ (३७)

विराजमेतेन द्वादशावेतावद्वा अष्टौ च॥ [११]

मेषस्त्वा पचतैरवतु लोहितग्रीवश्छागैः शल्मलिर्वृद्धा
पर्णो ब्रह्मणा प्लक्षो मेधेन न्यग्रोधश्चमसैरुदुम्बर ऊर्जा गायत्री
छन्दोभिस्त्रिवृथस्तोमैरवन्तीः स्थावन्तीस्त्वावन्तु प्रियं त्वा प्रियाणां
वर्षिष्ठमाप्यानां निधीनां त्वा निधिपतिः हवामहे वसो

मम॥ (३८)

मेषः षट्त्रिंशत्॥ [१२]

कूप्याभ्यः स्वाहा कूल्याभ्यः स्वाहा विक्र्याभ्यः स्वाहा-
ऽवृत्त्याभ्यः स्वाहा खन्याभ्यः स्वाहा हृद्याभ्यः स्वाहा सूद्याभ्यः
स्वाहा सरस्याभ्यः स्वाहा वैशन्तीभ्यः स्वाहा पल्वल्याभ्यः स्वाहा
वर्ष्याभ्यः स्वाहाऽवर्ष्याभ्यः स्वाहा ह्रादुनीभ्यः स्वाहा पृष्वाभ्यः
स्वाहा स्यन्दमानाभ्यः स्वाहा स्थावराभ्यः स्वाहा नादेयीभ्यः स्वाहा
सैन्धवीभ्यः स्वाहा समुद्रियाभ्यः स्वाहा सर्वाभ्यः स्वाहा॥ (३९)

कूप्याभ्यश्चत्वारिंशत्॥ [१३]

अद्ध्यः स्वाहा वहन्तीभ्यः स्वाहा परिवहन्तीभ्यः स्वाहा समन्तं
वहन्तीभ्यः स्वाहा शीघ्रं वहन्तीभ्यः स्वाहा शीभं वहन्तीभ्यः स्वाहोग्रं
वहन्तीभ्यः स्वाहा भीमं वहन्तीभ्यः स्वाहाऽम्भोभ्यः स्वाहा नभोभ्यः
स्वाहा महोभ्यः स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (४०)

अद्ध्य एकात्रिंशत्॥ [१४]

यो अर्वन्तं जिघांसति तमभ्यमीति वरुणः। पुरो मर्तः परः
श्वा। अहं च त्वं च वृत्रहन्त्सम्बभूव सनिभ्य आ। अरातीवा
चिदद्रिवोऽनु नौ शूर मसतै भद्रा इन्द्रस्य रातयः। अभि क्रत्वेन्द्र
भूरधृ ज्मन्न ते विव्यङ्गहिमान् रजांसि। स्वेना हि वृत्रं शवसा

जघन्थ न शत्रुरन्तं विविदद्युधा तै॥ (४१)

विविदद्वे च॥ _____ [१५]

नमो॒ राज्ञे॒ नमो॒ वरु॑णाय॒ नमो॑ऽश्वाय॒ नमः॑ प्र॒जाप॑तये॒
नमो॑ऽधि॒पत॑ये॒ऽधि॒पति॑रस्यधि॒पतिं॑ मा कुर्वधि॑पतिर॒हं प्र॒जानां॑
भूयास॒म्मां धे॑हि मयि॑ धेह्युपाकृ॑ताय॒ स्वाहा॑ऽऽल॒ब्धाय॒ स्वाहा॑
हुताय॒ स्वाहा॑॥ (४२)

नम॒ एका॑त्रिंशत्॥ _____ [१६]

म॒यो॒भूर्वातो॑ अ॒भि वा॑तू॒स्रा ऊ॒र्जस्व॑तीरोष॒धीरा रि॑शन्ताम्।
पी॒वस्व॑तीर्जीवध॒न्याः पि॒बन्त्वव॑साय॒ प॒द्वते॑ रु॒द्र मृ॒डा याः
स॒रूपा॒ वि॒रूपा॒ एक॑रूपा॒ यासा॑म॒ग्निरि॑ष्ट्या॒ नामा॑नि॒ वेद॑। या
अ॒ङ्गिर॑स॒स्तप॑सेह च॒क्रुस्ता॑भ्यः प॒र्जन्य॒ महि॑ शर्म॒ यच्छ॑। या
दे॒वेषु॑ त॒नुव॑मैर॒यन्त॑ यासा॒ं सोमो॑ वि॒श्वा रू॒पाणि॑ वेद॑। ता
अ॒स्मभ्य॑म्पय॒सा पि॒न्वमा॑नाः प्र॒जाव॑तीरिन्द्र (४३)

गो॒ष्ठे रि॑रीहि। प्र॒जाप॑तिर्मह्यमे॒ता ररा॑णो वि॒श्वेर्दे॒वैः पि॒तृभिः॑
संवि॑दानः। शि॒वाः स॒तीरु॑पं नो गो॒ष्ठमाक॑स्तासां व॒यं प्र॒जया॒ सः
संदे॑म। इ॒ह धृ॑तिः स्वाहे॒ह वि॒धृतिः॑ स्वाहे॒ह रन्तिः॑ स्वाहे॒ह रम॑तिः
स्वाहा॑ म॒हीमू॒ षु सु॒त्रामा॑णम्॥ (४४)

इन्द्राष्टात्रिंशच्च॥ _____ [१७]

किं॑ स्वि॒दासी॑त्पूर्वचि॒त्तिः किं॑ स्वि॒दासी॑द्वृहद्वयः।

किं स्विदासीत्पिशङ्गिला किं स्विदासीत्पिलिप्पिला।
 द्यौरासीत्पूर्वचित्तिरश्व आसीद्बृहद्वयः। रात्रिरासीत्पिशङ्गिलाविरासीत्पि
 कः स्विदेकाकी चरति क उ स्विज्ञायते पुनः। किं स्विद्धिमस्य
 भेषजं किं स्विदावपनम्महत्। सूर्य एकाकी चरति (४५)

चन्द्रमा जायते पुनः। अग्निर्हिमस्य भेषजं भूमिरावपनम्महत्।
 पृच्छामि त्वा परमन्तं पृथिव्याः पृच्छामि त्वा भुवनस्य नाभिम्।
 पृच्छामि त्वा वृष्णो अश्वस्य रेतः पृच्छामि वाचः परमं
 व्योम। वेदिमाहुः परमन्तं पृथिव्या यज्ञमाहुर्भुवनस्य नाभिम्।
 सोममाहुर्वृष्णो अश्वस्य रेतो ब्रह्मैव वाचः परमं व्योम॥ (४६)

सूर्य एकाकी चरति पट्वारिः शब्दः॥ [१८]

अम्बे अम्बाल्यम्बिके न मा नयति कश्चन। ससस्त्यश्वकः।
 सुभगे काम्पीलवासिनि सुवर्गे लोके सं प्रोर्ण्वाथाम्। आहमजानि
 गर्भधमा त्वमजासि गर्भधम्। तौ सह चतुरः पदः सम्प्र सारयावहै।
 वृषा वा९ रेतोधा रेतो दधातूथ्सक्थ्योर्गृदं धैह्यञ्जिमुदञ्जिमन्वज। यः
 स्त्रीणां जीवभोजनो य आसाम् (४७)

बिधावनः। प्रियः स्त्रीणामपीच्यः। य आसां कृष्णे लक्ष्मणि
 सदिगृदिम्परावधीत्। अम्बे अम्बाल्यम्बिके न मा यमति कश्चन।
 ससस्त्यश्वकः। ऊर्ध्वामेनामुच्छ्रयताद्वेणुभारं गिराविवा अथास्या
 मध्यमेधता९ शीते वाते पुनन्निवा अम्बे अम्बाल्यम्बिके न मा

यभति कश्चन। ससस्त्यश्वकः। यद्धरिणी यवमत्ति न (४८)

पुष्टं पशु मन्यते। शूद्रा यदर्यजारा न पोषाय धनायति।
अम्बे अम्बाल्यम्बिके न मा यभति कश्चन। ससस्त्यश्वकः।
इयं युका शकुन्तिकाहलमिति सर्पति। आहतं गभे पसो नि
जल्गुलीति धाणिका। अम्बे अम्बाल्यम्बिके न मा यभति कश्चन।
ससस्त्यश्वकः। माता च ते पिता च तेऽग्रं वृक्षस्य रोहतः। (४९)

प्र सुलामीति ते पिता गभे मुष्टिमंतसयत्। दधिक्राव्णो
अकारिषं जिष्णोरश्वस्य वाजिनः। सुरभि नो मुखा करत्प्र ण
आयूषि तारिषत्। आपो हिष्ठा मयोभुवस्ता न ऊर्जे दधातन।
महे रणाय चक्षसे। यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः।
उशतीरिव मातरः। तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ।
आपो जनयथा च नः॥ (५०)

आसामत्ति न रोहतो जिन्वथ चत्वारि च॥ [१९]

भूर्भुवः सुवर्वसवस्त्वाञ्जन्तु गायत्रेण छन्दसा रुद्रास्त्वाञ्जन्तु
त्रैष्टुभेन छन्दसादित्यास्त्वाञ्जन्तु जागतेन छन्दसा यद्वातो अपो
अगमदिन्द्रस्य तनुवं प्रियाम्। एतः स्तोतरेतेन पथा पुनरश्वमा
वर्तयासि नः। लाजी (३) ज्वाची (३) न यशो ममा (४)म्। यव्यायै
गव्याया एतद्देवा अन्नमत्तैतदन्नमद्धि प्रजापते। युञ्जन्ति ब्रध्नमरुषं
चरन्तं परि तस्थुषः। रोचन्ते रोचना दिवि। युञ्जन्त्यस्य काम्या हरी

विपक्षसा रथे। शोणा धृष्णू नृवाहसा। केतुं कृण्वन्नकेतवे पेशो मर्या
अपेशसे। समुषद्विरजायथाः॥ (५१)

बृध्नं पञ्चविंशतिश्च॥ [२०]

प्राणाय स्वाहा व्यानाय स्वाहाऽपानाय स्वाहा स्नावभ्यः स्वाहा
सन्तानेभ्यः स्वाहा परिसन्तानेभ्यः स्वाहा पर्वभ्यः स्वाहा सन्धानेभ्यः
स्वाहा शरीरेभ्यः स्वाहा यज्ञाय स्वाहा दक्षिणाभ्यः स्वाहा सुवर्गाय
स्वाहा लोकाय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (५२)

प्राणायष्टाविंशतिः॥ [२१]

सिताय स्वाहाऽसिताय स्वाहाऽभिहिताय स्वाहाऽनभिहिताय
स्वाहा युक्ताय स्वाहाऽयुक्ताय स्वाहा सुयुक्ताय स्वाहोद्युक्ताय
स्वाहा विमुक्ताय स्वाहा प्रमुक्ताय स्वाहा वञ्चते स्वाहा परिवञ्चते
स्वाहा संवञ्चते स्वाहाऽनुवञ्चते स्वाहोद्वञ्चते स्वाहा यते स्वाहा
धावते स्वाहा तिष्ठते स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (५३)

सितायाष्टात्रिंशत्॥ [२२]

बृहस्पतिः श्रद्धया वा ऋक्षा वै प्रजापतिर्येनयेन द्वे वाव दैवसुत्रे आदित्या अकामयन्त सुवर्गं
वसिष्ठः संवत्सराय सुवर्गं ये सत्रम्ब्रह्मवादिनोऽतिरात्रो ज्योतिष्टोमं मेषः कूप्याभ्योऽद्भ्यो यो नमो मयोभूः
किं स्विदम्बे भूः प्राणाय सिताय द्वाविंशतिः॥ [२३]

[बृहस्पतिः प्रतितिष्ठन्ति वै दशरात्रेण सुवर्गं यो अर्वन्तं भूस्त्रिप्रश्नाशत्॥53॥ बृहस्पतिः सर्वस्मै
स्वाहा॥]

Credits: <http://stotrasamhita.github.io/about/>